

CAUSA HONORIS

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΩΪΔΗΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΑΙΡΕΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΑΙΩΝ

Ο Νικόλαος Ζωΐδης ή αλλιώς Νικόλαος Ζωΐδης – Μπάσμπας, όπως ήταν γνωστός, γιος του Χατζηκωνσταντή και της Βασιλικής Ζωΐδη, υπήρξε γέννημα θρέμμα του χωριού Δόλιανη της περιφέρειας Ζαγορίου Ιωαννίνων. Ήταν Ηπειρώτης, ο οποίος ακολούθησε δωδεκαετής τον ξενιτεμένο πατέρα του Κωνσταντή και τη μητέρα του Βασιλική στην Κομοτηνή. Αφού επεράτωσε την βασική εκπαίδευσή του στην Κομοτηνή, ασχολήθηκε επαγγελματικά με το εμπόριο και σε ηλικία μόλις 22 ετών άνοιξε το μοναδικό τότε στην Κομοτηνή κατάστημα νεωτερισμών. Συνεταιρίστηκε με τον αδελφό του Ιωάννη, ο οποίος αργότερα υπήρξε ταμίας της Ιονικής Τράπεζας στη Θεσσαλονίκη. Μαζί με τον αδελφό του είχαν στην Κομοτηνή τις αντιπροσωπείες διαφόρων εργοστασίων της Σμύρνης, της Κωνσταντινουπόλεως, της Μυτιλήνης και διάφορες ασφαλιστικές εταιρείες ζωής και πυρός.

Διακρίθηκε για την εργατικότητα, την τιμιότητα και το ήθος του. Ο Νικόλαος Ζωΐδης έχαιρε της εκτιμήσεως τόσο του χριστιανικού όσο και του οθωμανικού στοιχείου της Κομοτηνής και της πέριξ περιοχής. Γι' αυτό, όταν κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας ίσχυε οθωμανικός νόμος, σύμφωνα με τον οποίον διορίζονταν τρία με τέσσερα μέλη από τον εμπορικό κόσμο στο θεσμικό όργανο του Πρωτοδικείου, ο Νικόλαος Ζωΐδης διετέλεσε επί σειρά ετών Πρωτοδίκης στην Κομοτηνή. Μάλιστα, κατά την περίοδο της οθωμανοκρατίας, λόγω της αναγνωρισιμότητάς του και του κύρους του μέσα στις χριστιανικές ενορίες της Κομοτηνής διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος, έφορος, δημογέροντας της ρωμαϊκής κοινότητας της τότε Γκιουμουλτζίνης και ταμίας της κοινότητας. Κατά την περίοδο των Βαλκανικών Πολέμων όταν στην Κομοτηνή είχαν εγκατασταθεί οι Βούλγαροι διετέλεσε Υποδήμαρχος και στο μικρό διάστημα της ελευθερίας της Δυτικής Θράκης, από τον Ιούλιο του 1913 μέχρι και τα τέλη Αυγούστου του 1913, διετέλεσε Δήμαρχος Κομοτηναίων. Κατά την περίοδο της πρώτης σύντομης βουλγαρικής κατοχής (1912-1913) ενίσχυε το αντάρτικο αντιβουλγαρικό σώμα με χρήματα και άλλον υλικό εξοπλισμό

Με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913) και την κατάληψη της Θράκης από τους Βουλγάρους εγκατέλειψε, όπως και πολλοί άλλοι Έλληνες, την Κομοτηνή και μέχρι το 1919 παρέμενε στη Θεσσαλονίκη ως πρόσφυγας. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι το πρώτο κατάστημα, το οποίο λεηλατήθηκε από τους Βούλγαρους ήταν το δικό του, επειδή οι Βούλγαροι έτρεφαν μίσος για εκείνον λόγω της αντιβουλγαρικής αντιστασιακής δράσεώς του και της ενισχύσεως από τον ίδιο των αντάρτικων σωμάτων που δρούσαν εναντίον των βουλγαρικών συμμοριών οι οποίες προσπαθούσαν να υποτάξουν την περιοχή της Δυτικής Θράκης και ιδιαίτερα τον Καζά Γκιουμουλτζίνης.

Ύστερα από την απελευθέρωση της Κομοτηνής το 1920, διετέλεσε πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου Κομοτηνής και το έτος 1925, διαδεχόμενος τον πρώτο μη αιρετό

Δήμαρχο Κομοτηναίων Απόστολο Σούζο, υπήρξε ο πρώτος αιρετός δήμαρχος Κομοτηναίων, οποίος εξελέγη με συντριπτική πλειοψηφία.

Κατά την διάρκεια της δημαρχιακής του θητείας, από το 1925 και μέχρι το 1927, άφησε ανεξίτηλη την σφραγίδα του ως Δήμαρχος στην πόλη της Κομοτηνής. Άρχισε την κατασκευή του Δημοτικού άλσους Κομοτηνής ή άλσος της Αγίας Παρασκευής. Βέβαια, χάριν της ιστορίας θα πρέπει να επισημανθεί ότι η απόπειρα για τα πρώτα σχέδια κατασκευής δημοτικού άλσους στην Κομοτηνή έγινε από τον μη αιρετό Δήμαρχο Απόστολο Σούζο, αλλά ουσιαστικά ο Νικόλαος Ζωΐδης είναι αυτός, ο οποίος πιστώνεται την κατασκευή του δημοτικού άλσους της Αγίας Παρασκευής. Παράλληλα ανέθεσε σε εργολάβο την εκπόνηση νέου σχεδίου πόλεως, ένα ρυμοτομημένο σύγχρονο σχέδιο, διότι η Κομοτηνή είναι γνωστό ότι ανοικοδομήθηκε με άναρχο τρόπο και δεν είναι τετραγωνισμένη πόλη, τουλάχιστον, στον ιστορικό κεντρικό αστικό οικιστικό ιστό της. Ως Δήμαρχος επέδειξε επίσης ιδιαίτερη μέριμνα για την οδοποιΐα, πραγματοποίησε την διάνοιξη των παλαιών οδών, την κατασκευή νέων οδών και βεβαίως τη βελτίωση της ποιότητας των οδών οι οποίες ήδη υπήρχαν από την εποχή της οθωμανοκρατίας.

Η δημαρχιακή του θητεία χαρακτηρίζεται από τη χρηστή διοίκηση, τη λογική και συνετή διαχείριση του δημοτικού χρήματος. Πάντοτε απέβλεπε στην πρόοδο της Κομοτηνής, την οποία υπεραγαπούσε. Ο πρόωρος θάνατός του συνέβη τον Νοέμβριο του 1927 και ετάφη στο νυν δημοτικό κοιμητήριο της Κομοτηνής, όπου ο τάφος του σώζεται μέχρι και σήμερα. Στον ίδιο τάφο είναι ενταφιασμένα και άλλα μέλη της οικογενείας του, όπως είναι τα παιδιά του και βέβαια παραδίπλα ο αδελφός του Ιωάννης Ζωΐδης. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η αδέκαστη ιστορία τον κατέγραψε ως ευπατρίδη, αγωνιστή και δημοκράτη δημόσιο άνδρα. Υπήρξε προσωπικότητα, η οποία πάντοτε αγωνίστηκε για τα δίκαια και την ελευθερία της Θράκης και, κυρίως, είναι γνωστός για τον έντονο αντιβουλγαρικό αγώνα του.

Ο Νικόλαος Ζωΐδης μιμήθηκε σε όλη του την ζωή το παράδειγμα του πατέρα του Χατζηκωνσταντή Ζωΐδη, ο οποίος το 1882 ανήγειρε το 2ο Νηπιαγωγείο της Κομοτηνής στη συνοικία του Φεράχ Μαχαλά ή του Άνω Μαχαλά που είναι η σημερινή συνοικία της ενορίας του Αγίου Γεωργίου Κομοτηνής και τούτο πιστοποιείται από την σωζόμενη κτητορική επιγραφή όπου αναγράφεται: *«δωρεά του Χατζηκωνσταντή και της Βασιλικής Ζωΐδη 1882»*. Σήμερα στο κτίριο αυτό στεγάζεται η Εταιρεία Παιδαγωγικών Επιστημών Νομού Ροδόπης.

Βέβαια θα πρέπει να αναφερθεί ότι η παράδοση της οικογενείας σε έργα προσφοράς στην Κομοτηνή δεν σταμάτησε με τον θάνατο του γενάρχου της οικογενείας και των τέκνων του, αλλά συνεχίστηκε και κατά τα μετέπειτα έτη. Έτσι το έτος 1979 ένα από τα παιδιά του Νικολάου Ζωΐδη, η ανύπανδρη Ευφροσύνη, η οποία ζούσε στην Αθήνα, προσέφερε με την διαθήκη της το πατρικό σπίτι στο Γηροκομείο της Κομοτηνής, το οποίο κληρονόμησε από τον πατέρα της και βρίσκεται στην οδό Νέστορος Τσανακλή (αριθ.10), στην ιστορική συνοικία Βαρόσι, την πρώτη ιστορική συνοικία των χριστιανών της Κομοτηνής, διότι, όπως αναφέρεται στη διαθήκη της, την οποίαν έχουμε στα χέρια μας και είναι ένα ιστορικό τεκμήριο, δώρισε αυτό το ιστορικό οίκημα του πατρός της στο Γηροκομείο της Κομοτηνής *«υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των γονέων της Νικολάου και Ευδοξίας, των αδελφών της και της ιδίας της ψυχής της»*. Η Ευφροσύνη Ζωΐδη εκοιμήθη το 1981, δύο έτη μετά την σύνταξη της διαθήκης της, και το έτος 1989 η διοίκηση του Γηροκομείου Κομοτηνής σε πλειοδοτικό

διαγωνισμό προέβη στην πώληση του συγκεκριμένου ιστορικού οικήματος. Τέλος, άξιο μνείας είναι το γεγονός ότι πλησίον της ιστορικής κατοικίας του πρώτου αιρετού δημάρχου Κομοτηναίων Νικολάου Ζωΐδη βρίσκονται σε περιμετρική απόσταση στην ιστορική συνοικία Βαρόσι και ορισμένα άλλα παλαιά αρχοντικά μεγάλων επιφανών οικογενειών της Κομοτηνής, όπως είναι του Μαλλιόπουλου, του Τσουρίδη, του Τελωνίδη, του Σκουτέρη, του Μουζιόπουλου, στην οδό Βενιζέλου το σπίτι του Καστάνια κ.ά., τα οποία ίστανται σε πείσμα του πανδαμάτορος χρόνου ως απτή και ορατή απόδειξη της πάλαι ποτέ εύπορης αστικής κοινωνίας της τότε οθωμανοκρατούμενης Κομοτηνής.